

Adresse Fossveien 24
0551 Oslo
Norge

Telefon (+47) 22 99 55 00

Post Postboks 6853
St. Olavs plass
N-0130

Faktura Postboks 386
Alnabru
0614 Oslo

Org.no. 977027233
Giro 8276 0100265

Alexandra Vasic
"Se dig själv i spegeln"

BFA
Avdeling Kunstakademiet 2019

KHIODA
Kunsthøgskolen i Oslo,
Digitalt Arkiv

www.khioda.no
khioda@khio.no

Publikasjoner som arkiveres/publiseres i KHIODA reguleres av Lov om opphavsrett til åndsverk.

Opphavsmannen beholder opphavsretten til materialet i KHIODA, men gir brukerne tillatelse til å sitere fra verket, samt videreformidle det til andre, i henhold til åndsverkslovens regler. En forutsetning er at navn på utgiver og opphavsmann angis.

Kommersiell bruk av verket er ikke tillatt uten etter skriftlig avtale med opphavsmannen.

”Se dig själv i spegeln”

Essensen av mitt konstnärliga universum står i en dialog med en förståelse av mig själv. Mina konstnärliga undersökningar belyser mina personliga erfarenheter i mötena med omvärlden. Som ett resultat i processen yttrar det sig ofta i form av en politiskt, filosofiskt och poetiskt inriktad performance.

De personliga erfarenheterna kommer ur ett identitetssökande som en kvinna född under 80-talet och uppväxt i Sverige med båda föräldrarna från f.d Jugoslavien. Därmed bedöms jag att ha ett annat modersmål än svenskan. Det land som räknas ha mitt modersmål, upplöstes under uppväxten och tillhör den delen som idag räknas till Serbien. Skillnaden mellan kulturerna beror så klart på olika faktorer, bland annat på grund av två olika politiska system. I det ena systemet ser staten i huvudsak till individens välfärd och i den andra får de privata relationerna stå för individens trygghetssystem. Under studietiden har jag försökt att vara medveten om skillnaden mellan två olika utställningssammanhang. Det ena med en publik som är van vid att ta del av konsten som ställs ut i ”the white cube” och det andra med en publik som har liten eller ingen vana av det. Jag har försökt att hålla en fot i varje värld, för att det ger mig ett bredare perspektiv och möjligheten att plocka det ”bästa” ur flera.

De medium jag främst använder mig av för att visa mina utforskningar av att röra sig mellan olika sfärer är performance, video och installation. Med hjälp av min kropp som fysisk utgångspunkt skapar jag ett verk i sökandet efter en plats, efter min plats. Då jag är uppväxt med två olika kulturer från två olika delar av världen, använder jag erfarenheten av kulturkrocken mellan hemmet och den utanför, som en del av mina arbeten. Även om jag känner mig hemma i båda länderna, har jag vid olika sociala sammanhang fått veta att jag är annorlunda och därmed inte duger tillräckligt varken för den ena eller andra nationella identiteten.

Vissa verk skapar ett obehaglig känsla gentemot åskådaren för att påvisa det obekväma i att sväva mellan två nationella identiteter, som exempelvis i serieverken med mina studier i blått, gult och rött. Det är videoperformances där jag utforskar inre frågor med färgerna blått och gult, som symbol för den svenska flaggan och rött, som symbol för känslor,

blodet eller jaget. Arbetena presenteras i större skala genom projektor på duk, och är inspirerade av Piet Mondrians *"komposition II, i blått, rött och gult"*.

I den konstnärliga sfären ger "avsaknaden" av en nationell identitet mig en frihet att undersöka min identitet i det internationella. Det gör jag exempelvis i videon *"Global American idealistic communist woman"*, där jag berör det allmänt rådande kvinnliga skönhetsidealet. Intresset för idealet ligger i hur omgivningen förväntar sig att jag ska se ut och bete mig generellt som kvinna i dagens samhälle och dilemmat med det. Även dilemmat med den lokala omgivningen som förklarar mig som mindre vacker på grund av mer melanin än det önskvärda för det lokala idealet. Och ännu ett dilemma med skönhetsidealet gentemot det som anses vara motsatsen till skönheten, intelligensen, i mötet med nuvarande utbildning innehållandes ordet "fine". Detta har medfört att jag väljer att inte arbeta med fokus på vad som anses som den korrekta estetiska smaken, enligt den rådande lokala riktlinjen.

Videoperformansen "The concept that everything can be poisonous, or not, depending on the dose", berör även den kvinnliga skönhetsidealen ur ett personligt perspektiv som den "rosa elefanten i rummet". Utgångspunkten är en Youtube video från "American Chemistry society" där de fysiska kroppsliga reaktionerna vid för stort vattenintag beskrivs. Verket är inspirerat av Pipilotti Rists verk *"Be nice to me"* och presenteras för åskådaren i en mindre skala, för en mer intim sfär. I min video påvisas möjligheten att drunkna inifrån på grund av för högt intag av mineralvatten på flaska, vilket lätt för tankarna till alkoholmissbruk och betraktarens oförmåga till att kunna hjälpa till i det här fallet.

Ett utrymme som skapas i processen med att kartlägga identiteten är världen där jag genomgående på ett lekfullt sätt kombinerar olika oskrivna regler som gäller för olika samhällsgrupper. Därmed kan jag genom mina arbeten undersöka och ställa normer mot varandra, som eventuellt kan uppfattas som provocerande. I verket *"I can tell by the wearing of your shoes, that you work a lot, down on your knees"* ställs religiösa frågor i kontrast mot det så kallade "äldsta yrket i världen". Arbetet *"A working horse, is a working horse, is a working horse"*, ställer arbetaren mot elitismen i form av en mänsklig dressyrhäst. I videon är det en av de bästa hästarna som någonsin skådats under en dressyrshow, men som ändå så som titeln antyder, aldrig kan komma ifrån rollen som

arbetshäst för åskådaren den underhåller. Ett verk som är inspirerat av Meret Oppenheims verk *"Object"* där de pälsklädda redskapen blir obrukliga för sitt egentliga ändamål.¹

Jag kan ändå välja att arbeta i det lokalt platsspecifika och undersökningarna brukar ta en första utgångspunkt i det lokala och det konkreta, för att leda till det globala. Ett exempel på verk där två lokala kulturer möter varandra och skapar en egen kultur är *"Alexandras dance -the comeback after 28 years"*, där den serbiska folkdanen får möta den norska med hjälp av den internationella rockkulturen emellan.

Mina undersökningar ställer lågkultur och högkultur oberoende av nationsgräns bredvid varandra och möts i en kulturkrock som blir till en egen subkultur.

En konstnär jag inspirerats av längs med vägen är Marina Abramović jag fick möjlighet att träffa tidigare under studietiden.²

Och ett undersökande som dykt upp under studietiden är funderingen kring mötet mellan kulturimport och kulturexport som i sin tur väcker frågeställningar kring kulturelitism för min del. En undersökning där jag gått på tvären över olika områden är i videoperformansen *"Learn the rules like pro, so you can break them like an artist"*, där titeln är Picassos citat. Citatet stod som motivationstext på personaltoaletten på en arbetsplats inom ett kreativt fält, i Grünerløkka, i Oslo. Funderingarna ihop med citatet av konstnären som inom konstvärlden är den dyrast sålda konstnären och som dessutom menas ha varit manschauvinistisk till utforskandet där jag med en överdrivet stor pensel försöker att måla efter en instruktionsvideo i tennis, av tennisproffset Björn Borg. Jag använde mig av action painting, med Jackson Pollock, som är en av företrädarna för stilen, som inspiration för att utforska skillnaden mellan att arbeta professionellt efter en

¹It began with a joke over lunch. In 1936, Meret Oppenheim was at a Paris café with Dora Maar and Pablo Picasso, who noticed the fur-lined, polished metal bracelet she was wearing and joked that anything could be covered with fur. "Even this cup and saucer," Oppenheim replied and, carrying the merriment further, called out, "Waiter, a little more fur!"
https://www.moma.org/learn/moma_learning/meret-oppenheim-object-paris-1936/

²Vi träffades under ett möte i februari 2018, då hon hade sin utställning *"The cleaner"* på Henie Onstad Kunstcenter. Vi tittade på några av mina dåvarande arbeten jag arbetade med. Vi diskuterade bland annat min performance *"Lepa Brena vs. Üllar Jörberg"*, där jag med hjälp av playback först framförde en sång som Lepa Brena, hennes sång *"And God saves even those like you"*, och sedan som sångaren Üllar Jörberg med hans sång *"Invitation to dance"*. Jag förklarade att det var ett försök till en förståelse av hennes relation med Ulay och hennes identitet som konstnär, där jag själv försöker att hitta min egen identitet som konstnär, för att kunna vara en del av utvecklingen av konstscenen. I verket samarbetade jag med studenter från teater och dans som var bakgrundsdansare och vi framförde det under *"Open academy 2017"*. Jag fick rådet av Marina att se mig själv i spegeln och utgå ifrån mina egna erfarenheter. Något som jag tolkar att hon själv kanske gjort för att komma fram till sina arbeten.

bestämd rutin och att arbeta instinktivt i vad som kallas för ett "flow". Björn Borg är även ett klädesmärke ägt av tennisspelaren och väcker därmed psykosociala frågor för mig.³

Ett tag försökte jag att arbeta med att sakligt beskriva oljemålningar av blomsterarrangemang från renässansen. Beskrivningen av målningarna skulle leda till en bok innehållandes svart text på vitt papper, med fokus på ett vackert bokomslag för att kunna tjäna som en inredningsdetalj, precis som en vanlig blomsterbukett kan göra. Boken skulle vara ett verk där jag försöker att tydliggöra det rent visuella i en så rent tekniskt beskrivning som möjligt, där jag väver samman min tidigare identitet som ingenjör med nuvarande utbildning som konstnär. Boken är ännu inte färdigställd, men blev istället till en text till två andra arbeten inför "*Open academy 2018*".

Det ena verket det ledde till är "*Piece of sheet*".⁴ Verket är inspirerat av René Magrittes verk "*The treachery of Images*".

Filosofen Paul-Michel Foucault har senare skrivit om Magrittes verk. Foucault med sin kritik av samhällseliga institutioner och maktutövning, som räknas som inspiratör för postkolonialism och globalisering, bidrog också till min inspiration. Verket var placerat på ett sådant sätt för att kommunicera med konsthögskolans signum på byggnadstaket "*This is it*", av konstnären Gardar Eide Einarsson. I en intervju har han förklarat att han arbetar med institutionskritik.⁵

Verket behandlar brottningen med den institutionella hierarkin för att kunna ställa ut ett verk utanför skolans byggnad, där skolan inte äger byggnaden och därmed måste be ägaren om lov för att vi studenter ska få ställa ut verk utanför de bestämda utställningsområdena. Processen med brevkorrespondensen, blev en del av verket. En överdriven aspekt ur säkerhetssynpunkt där jag kontaktade Oslos kommuns brandkår,

³ Klädkoder som då berör politiska och sociala frågor i samhället i form av vem som får lov, har rätt eller möjlighet att bära dessa plagg, uppkomna ur en vit man tillhörande den västerländska överklassen. Frågor som är aktuella för mitt identitetssökande som leder vidare till ämnen gällande globala frågor som kapitalism och kulturell kolonisering. Klädkoderna blir en större diskussion men jag väljer att göra en avgränsning och inte gå in i djupare beskrivning av området här i min essay.

⁴Processen att få igenom arbetet blev en del av verket. Verket hade inte tillåtelse av att få ställas ut, då personalen gjorde misstag gång på gång. Jag valde ändå att sätta upp arbetet. Den vita flaggan med tygmåttet 10x5 centimeter var upphängd på Fossveien 24 i Oslo under 13 och 14 december 2018, i porten till Oslo konsthögskola.

⁵I en artikel om Gardar Eide Einarsson står det om honom "He explains that he became interested in arts through conceptual art and institutional critique during the '70s. If that critique hadn't been there, I think a lot of my work would be stupid," he adds."

<https://www.dailyscandinavian.com/nippon-art-by-a-norwegian-artist/>

drog jag till min fördel med en ironi mot mitt eget arbete. En liten vit flagga, urklippt från ett lakan, användes som en symbol för att påvisa paradoxen i situationen.

Delar ur email skickade till den involverade personalen:

"The situation is absolutely absurd. I haven't asked about to put my "Piece of sheet" on the moon, even though I believe NASA would have accepted it easier by this point. I was thinking of maybe to put the little flag on a map of the school then, since the work is banned, but maybe the school would say I can't get such a map due to the security aspects, in some strange way. I think it's absurd that in the space program that NASA and previously the air force have had, the artists were allowed to unprecedented access to sites and materials to give the artists the best experience possible and the freedom to create whatever they wanted."

"Meanwhile, I am thinking by myself of the worst case scenarios I could ever possibly think of that could occur as a direct cause because of the artwork. What if a fire truck must enter the schoolyard and the fabric would fall down on the driver window, because of a too weak band, so the firemen would get confused because of the driving speed without the free sight and unfortunately go the whole way down the cement stairs with the truck and ending up in the river downstairs? A situation I of course would like to avoid and could avoid with a stronger band."

"Then a third scenario could be that a random pyromaniac walks by accidentally by the school and for some reason gets the urge to put a fire on the textile artwork, but this could also happen inside the building where I in this case dare to express it would be better with this scenario outside the building and maybe sacrifice the port instead. Even though if it is not mine or the schools responsibility to keep the streets safe for pyromania, it is quite a number of security cameras placed out around the buildings..."

Det andra verket den ännu oskrivna boken ledde till är performancen *"I don't want to wake up"*, som också framfördes under *"Open academy 2018"*. Det är en text där sagolika symboler används som beskrivning av min globala värld. Arbetet kommer idémässigt ur en idag bortglömd poplåt som slog igenom under slutet av 90-talet i Restjugoslavien. Sånggruppen använde sig av kitsch och humor för att beskriva personliga drömmar, vilket ur mitt perspektiv även förmedlar en kritik mot den dåvarande politiska situationen att inte kunna påverka sin identitet i önskad riktning.

Detta leder till funderingar till vem det är som bestämmer och styr i samhället. Närmare bestämt för min egen del, vem bestämmer vad som är konst? Och går det att lära ut konst?

Vilket leder mig till ett text av den Berlinbaserade samtidskonstnären, Jonathan Meese:

"Art knows nothing at all about these I-spoiled »human sensitivities.« Art is completely independent. Art is freedom. (ART ≠ freedom of people, fortunately, art needs only its freedom. Individuals should never confuse themselves with art.) Art is not a critical human voice, art is not a »democratic society,« art is not an ideology that illustrates a system, no, no, no, art does not allow itself to be exploited by absolutely anything and can never be allow itself to be put to any other service other than art (dictatorship of art). Art only knows duty and commitment, thus the most total obedience to art. Art is always the most total loyalty to ART."

(<http://blog.berlinbiennale.de/en/allgemein-en/jonathan-meese-4-15452.html>)

Avslutningsvis leder detta till mitt examensarbete i form av en performance där jag knyter ihop mina gamla identiteter i mötena med de nya erfarenheterna jag fått, med konsten som en fortsatt diktator. En genomgående önskan genom hela bachelorutbildningen och som jag fortfarande har, är en dröm om att vara en unik konstnär. Min rädsla för att tillhöra en massidentitet som konstnär i ledet som ett resultat av att vara stöpt i samma "konstnärsfabrik", precis som alla föregående med samma utbildning, tänker jag att jag löser genom att fortsätta med att omfamna min flexibilitet genom att sparka med fötterna i varje ny värld efter att jag lyckats få åtkomst till den!